

UZMAN GÖRÜŞÜ

Akut pankreatitin gidişi üzerine kontrastlı tomografi etkili midir?

Refik MAS

Gülhane Askeri Tıp Akademisi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

Uzman Görüşü 72-77

Akut pankreatit, pankreasın akut inflamasyonu sonucu gelişen karın ağrısı ve kanda pankreatik enzim seviyesinde yükselme ile karakterize inflamatuvar bir hastalıktır.

Kendini sınırlayan akut ödematöz form ile mortalitesi yüksek şiddetli nekrotizan forma kadar değişen bir spektrum göstermektedir. Nekrotizan form %40 mortalite ve yüksek morbidite ile karakterize yaşamı tehdit eden ciddi bir sürecin başlangıcının habercisi niteliğindedir (1).

Yoğun bakım ünitelerinde, nekroz gelişimi açısından yüksek riskli hastaların saptanması, yüksek morbidite nedeni olan sistemik organ komplikasyonu ve infeksiyonların yakın takibini izlemede oldukça önemlidir. Günümüzde pankreasın değerlendirilmesinde birçok radyolojik değerlendirme metodları kullanılmakta olup özellikle son yıllarda pankreatik nekrozun ve prognozun erken tayininde kontrastlı bilgisayarlı tomografinin yüksek sensitivitesinin gösterilmiş olması özellikle bu alanda dikkat çekicidir. Bütün bu gelişmeler erken şiddetli akut pankreatitin tanısında en sık kullanılan görüntü modalitesi olmasını sağlamıştır (2, 3). Tüm bunların yanında deneysel modellerde kontrast uygulamasının, pankreatit mikrosirkülasyonu bozarak hastalığın şiddetini artırdığı gösterilmiştir. Bu çalışma sonuçlarına göre, akut pankreatitin erken fazında kontrastlı tomografi uygulanmasının uygun olmadığı düşüncesi pankreatit alanında çalışanlarda belirgin kaygılara yol açmıştır (4). In-vitro yapılan çalışma sonuçlarına göre iyonik ve iyonik olmayan kontrast

maddelerin eritrosit agregasyonu oluşturması ve in-vivo klinik bulgularla örtüşmemesi ciddi tartışma konusu olmuştur (5). İlginç olarak son yıllarda Amerikan Opposum'larında yapılan çalışmalarda kontrast madde uygulamasının hastalığın şiddetini artırmadığı gösterilmiştir (6). Diğer orta ve şiddetli pankreatit olgularını içeren randomize kontrollü yapılan son bir çalışmada bazı sınırlamalar olmasına karşın, akut pankreatit gidişi üzerine kontrastlı bilgisayarlı tomografinin olayı kötüleştirici etkisinin olduğuna dair bir veri olmaması ilginçtir (7).

Öksüzler ve arkadaşlarının yaptığı deneysel çalışma literatürel anlamda dikkat çekicidir. Bu çalışmada üç farklı dozda (tek tip) kontrast madde uygulaması ile doz- hasar ilişkisinin değerlendirilmiş olması oldukça önemlidir. Deneysel bu çalışmada, insanlardaki gibi rutin kontrast dozundaki uygulama (1 ml/kg), yüksek dozlara (1.5-2 ml/kg) göre daha az hasarlanma oluşturmuştur.

Bu çalışmanın daha ileri verilerle desteklenmesi için; gruptaki denek sayısının artırılması, serulein modelinin yanısıra intraduktal taurokolik asit modelinde de denenmesi, mikrosirkülatuvar değişikliklerin intra-vital mikroskopta gösterilmesi gereklidir. Akut pankreatitin gidişi üzerine kontrastlı tomografinin etkisi, kanıta dayalı tıp yönüyle değerlendirildiğinde yapılmış çalışmaların daha çok B, C, D sınıfı kanıt niteliğini taşıdığını görmekteyiz, buradan hareketle A sınıfı kanıt oluşturan randomize kontrollü çalışmalar yapılarak bu konunun irdelenmesi daha uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Büchler MW, Uhl W et al. Acute pancreatitis novel concept in biology and therapy. Berlin: Blackwell Science, 1999.
2. Balthazar EJ, Robinson DL et al. Acute pancreatitis value of CT in establishing prognosis. Radiology 1990; 174: 331-36.

3. Hill MC, Hungtinton DK. Computed tomography and acute pancreatitis. *Gastroenterol Clin North Am* 1990; 19: 811-42.
4. Schmidt J, Hotz HG et al. Intravenous contrast medium aggravates the impairment of pancreatic microcirculation in necrotizing pancreatitis in the rat. *Ann surg* 1995; 221: 257-64.
5. Balthazar EJ, Frenny PC et al. Contrast enhanced computed tomography in acute pancreatitis: It is beneficial or harmful? *Gastroenterology* 1994; 106: 259-62.
6. Kaiser A.M, Grady T et al. Intravenous contrast medium does not increase the severity of acute necrotizing pancreatitis in opossum. *Dig. Dis. Sc.* 1995; 10: 1547-53.
7. Uhl W, Roggo A et al. Influence of contrast enhanced computed tomography on course and outcome in patients with acute pancreatitis. *Pancreas*. 2002; 24: 191-97.
8. Oksuzler M, Unek T, Ulukus C, ve ark. Deneysel akut pankreatit modelinde kontrast madde etkisi. *AGD*. 2005; 4(2): 72-77.